

Research Article

doi: [10.71633/jshsp.2024.1031817](https://doi.org/10.71633/jshsp.2024.1031817)

Smart Management in Recreating Historical Contexts with the Approach of Social Participation (Case Study: District 12 of Tehran)

Somayyeh Ahmadpour¹, Syyed Ali Nori^{2*}, Mohammad Reza Farzad Behtash³ & Ali Reza Estelaji⁴

1. Ph.D Student, Department of Architecture & Urban Planning, Tehran North Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

2. Assistant Professor, Department of Architecture & Urban Planning, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

3. Associate Professor, Department of Architecture & Urban Planning, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

4. Professor, Department of Geography, Imam Khomeini Shahr Ray Branch, Islamic Azad University, Shahr Ray, Iran

* Corresponding author: Email: Sa_nouri@iau-tnb.ac.ir

Receive Date: 17 December 2022

Accept Date: 07 February 2023

ABSTRACT

Introduction: Participation has always been one of the important concerns of urban planners and managers. With the advancement of communication and information technology and the emergence of smart urban management, participation has gained a new meaning and concept.

Research Aim: The purpose of the research is to analyze the role of smart management in promoting the social participation of citizens in order to recreate the historical context in the 12th district of Tehran.

Methodology: This research is of applied type and its method is descriptive-analytical. The statistical population were active experts in the field of urban regeneration of the studied area and its subordinate units. The sample volume is determined using the theoretical saturation method. In this method, 31 experts have been selected as the study sample. The sampling method was snowball technique. The method of collecting data and information was in the form of document review, questionnaire, semi-structured interview with some sample people. Data analysis using frequency tables was exploratory and confirmatory factor analysis.

Studied Area: The geographical scope of the research was district 12 of Tehran metropolis

Results :Findings: The findings of the research show that smart management with the components of information sharing, providing platforms for participation and cooperation, internal coordination, governance based on information and communication technology and decision-making support strategies can provide urban managers with innovative solutions to promote participation and urban regeneration. to give The coefficients of the five factors, which were more than 0.05, indicate that the structure of smart governance has led to the modeling of the urban governance policy for the purpose of urban regeneration and facilitates organizational processes and relations between citizens and urban managers. More than 85% of the studied people agree with the desired structure

Conclusion: The results indicate that smart governance has caused the modeling of the urban governance policy and thus helps the cooperation and participation of the members of the groups involved in urban regeneration and as a result the interaction between the urban management and the people online increases.

KEYWORDS: Smart City, Smart Urban Management, Historical Context, Urban Regeneration, Social Participation, District 12 of Tehran

فصلنامه علمی مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی
دوره ۱۹، شماره ۳ (پیاپی ۶۸)، پاییز ۱۴۰۳
شاپای چاپی ۰۹۶۸-۲۵۳۸ شاپای الکترونیکی ۰۹۵۵X-۲۵۳۸
<http://jshsp.iaurasht.ac.ir>
صص. ۱۳۵-۱۵۱

doi: 10.71633/jshsp.2024.1031817

مقاله پژوهشی

مدیریت هوشمند شهری در بازآفرینی بافت‌های تاریخی با رویکرد مشارکت اجتماعی (مطالعه موردی: منطقه ۱۲ تهران)

سمیه احمدپور^۱، سید علی نوری^{۲*}، محمدرضا فرزاد بهتاش^۳ و علیرضا استعلاجی^۴

۱. دانشجوی دکتری، گروه معماری و شهرسازی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
۲. استادیار گروه معماری و شهرسازی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
۳. استادیار گروه معماری و شهرسازی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
۴. استاد گروه جغرافیا، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهر ری، دانشگاه آزاد اسلامی، شهر ری، ایران

* نویسنده مسئول: Email: Sa_nouri@iau-tnb.ac.ir

تاریخ دریافت: ۲۶ آذر ۱۴۰۱

تاریخ پذیرش: ۱۸ بهمن ۱۴۰۱

چکیده

مقدمه: مشارکت همیشه از دغدغه‌های مهم برنامه‌ریزان و مدیران شهری بوده است. با پیشرفت تکنولوژی ارتباطات و اطلاعات و ظهور مدیریت هوشمند شهری، مشارکت معنی و مفهوم تازه‌ای پیدا کرده است.

هدف: هدف این پژوهش، تحلیل نقش مدیریت هوشمند در ارتقای مشارکت اجتماعی شهروندان به منظور بازآفرینی بافت تاریخی منطقه ۱۲ تهران است. **روش‌شناسی تحقیق:** این پژوهش از نوع کاربردی و روش آن به صورت توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری، کارشناسان فعال در حوزه بازآفرینی شهری محدوده مورد مطالعه و واحدهای تابعه آن بوده‌اند. حجم نمونه به استفاده از روش اشباع نظری تعیین گردیده است. در این روش ۳۱ نفر کارشناس به عنوان نمونه مورد مطالعه تعیین گردیده است. روش نمونه‌گیری به صورت تکنیک گلوله برفی بوده است. روش جمع‌آوری داده و اطلاعات به صورت مرور اسنادی، پرسشنامه، مصاحبه نیمه ساختاریافته با برخی از افراد نمونه بوده است. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از جداول فراوانی، تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی بوده است.

قلمرو جغرافیایی پژوهش: محدوده جغرافیایی پژوهش، منطقه ۱۲ کلان‌شهر تهران بوده است.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش گویای آن است که مدیریت هوشمند با مؤلفه‌های اشتراک‌گذاری اطلاعات، فراهم ساختن بستری مشارکت و همکاری، هماهنگی داخلی، حکمرانی مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات و راهبردهای پشتیبان تصمیم‌گیری می‌تواند راه‌حل‌های نوآورانه در ارتقاء مشارکت و بازآفرینی شهری در اختیار مدیران شهری قرار دهد. ضرایب عامل‌های پنجگانه که بیشتر از ۰/۰۵ به دست آمد، گویای آن است که سازه‌ی حکمرانی هوشمند منجر به مدل‌سازی خط مشی حاکمیت شهری به منظور بازآفرینی شهری شده و فرآیندهای سازمانی و روابط بین شهروندان با مدیران شهری را تسهیل می‌کند. بیش از ۸۵ درصد افراد مطالعه شده با سازه مورد نظر موافق هستند.

نتایج: نتایج حاصل حاکی از آن است که حکمرانی هوشمند باعث مدل‌سازی خط‌مشی حاکمیت شهری شده و در نتیجه به همکاری و مشارکت اعضای گروه‌های درگیر در بازآفرینی شهری کمک می‌کند و در نتیجه تعامل بین مدیریت شهری با مردم به صورت آنلاین افزایش پیدا می‌کند.

کلیدواژه‌ها: شهر هوشمند، مدیریت هوشمند شهری، بافت تاریخی، بازآفرینی شهری، مشارکت اجتماعی، منطقه ۱۲ تهران

مقدمه

یکی از مهم‌ترین مقوله‌ها در شهرهای امروز، موضوع رشد سریع جمعیت و به تبع آن گسترش شتابان شهرهاست. این امر با افزایش تقاضای زمین، مسکن و سایر نیازهای اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی همراه بوده و مدیریت شهری با روندهای سنتی و قدیمی قادر به مدیریت شرایط موجود و پاسخ به نیازهای روزافزون شهرها نیست (Cantuarrias-Villessuzanne, Weigel & Blain, 2021)؛ بنابراین مشکلات عدیده‌ای دامن‌گیر نظام مدیریت شهرها شده و زندگی شهری تحت تأثیر قرار گرفته است. در پاسخ به این مسائل و مشکلات، مفاهیم و رویکردهای جدیدی برای توسعه آتی شهرها مطرح شده است. از جمله این رویکردها، شهر الکترونیک، شهر دیجیتال، شهر خلاق، شهر هوشمند و غیره است. رویکردهای مرتبط با شهر هوشمند با وقوع انقلاب فناوری و اطلاعات، به دنبال تغییرات و تحولات عمیق در جامعه و حوزه شهری هستند (حسینی و همکاران، ۱۳۹۸). در حقیقت راهبرد رشد هوشمند سعی در شکل دهی مجدد شهرها و هدایت آنها به سوی اجتماع توانمندی‌ها دسترس‌پذیر به محیط زیست مطلوب دارد (ازوجی و همکاران، ۱۴۰۳).

در مدیریت هوشمند شهر، شیوه مدیریت به سوی هوشمند شدن، داده‌محور، جامعه اطلاعاتی و شبکه‌ای، فضای مجازی و ارتباط در بستر اینترنت و نرم‌افزارهای مرتبط سوق یافته است. در این مسیر شهرها ابتدا الکترونیکی می‌شوند و سپس در راستای هوشمند شدن گام برمی‌دارند (Hajduk, 2016: 35)؛ بنابراین برای درک مدیریت هوشمند شهری نیاز است پیش ذهنیت‌هایی نسبت به واژه‌ی "هوشمندسازی" و "سازمان هوشمند" پیدا کرد. چرا که نقطه تمرکز مدیریت هوشمند شهری در ساختار و اداره شهر بر مبنای زیرساخت‌های هوشمندی است (Aoun, 2013).

مفهوم هوشمندی در سال ۱۹۹۰ به دلیل توسعه فناوری ارتباطات و اطلاعات، نوسان شرایط اقتصادی محیط پیرامون و داخل سازمان‌ها و همچنین رشد رقابت در بازار، وارد ادبیات مدیریت شد (Adamczewski, 2016: 199). تعاریف و ابعاد متنوع و گسترده‌ای در خصوص سازمان هوشمند ذکر شده است، اما به‌طور جامع می‌توان گفت این نوع از سازمان‌ها، با برخورداری از ساختاری متفاوت با سازمان‌های سنتی، سازمان‌ها را برای بقا در عصر اطلاعات آماده می‌کنند (Maedche & Weiß, 2002: 32). هوشمندی در سازمان‌ها مستلزم وجود انواع مختلف هوش و همچنین برخورداری از ابعاد داخلی هوشمندی است (نجاری، ۱۳۹۳: ۱). پس با اقتباس از تعریف هوشمندی و سازمان هوشمند، می‌توان گفت که مدیریت هوشمند شهری، مدیریت بر مبنای هوش مصنوعی، بسترهای الکترونیکی، مجازی، پیشرفته و برخط حجم انبوهی از نیازهای شهروندان در کمترین زمان ممکن از راه دور است (Cantuarrias-Villessuzanne et al., 2021: 515).

با استفاده از فناوری‌های هوشمند، مدیریت هوشمند شهری در داخل شهر و در شهرهای اطراف در ارتباط مستقیم و آبی با یکدیگر قرار می‌گیرند (جمشید زهی و همکاران، ۱۴۰۱). در مدیریت هوشمند شهری مؤلفه‌های مختلفی مطرح شده است. اولین مؤلفه آن، اشتراک‌گذاری اطلاعات است. در این فرآیند شهروندان بدون محدودیت زمانی به محتوای داده‌ها و اطلاعات موجود در نظام مدیریت شهری از جمله شهرداری‌ها دسترسی دارند. منظور از داده و اطلاعات در اینجا، فعالیت‌ها، طرح‌ها، پروژه‌ها و برنامه‌های شهرداری است که برای مدیریت و توسعه شهر مورد استفاده قرار می‌گیرد؛ بنابراین در این خصوص فراهم کردن امکان دسترسی شهروندان به اطلاعات موجود، حس تعلق، مالکیت و مشارکت شهروندان بیشتر شده و در نتیجه از این قابلیت برای پیشبرد برنامه‌های شهری می‌توان استفاده کرد (Adamczewski, 2016: 200). دومین مؤلفه در مدیریت هوشمند شهری، همکاری و مشارکت شهروندان است. در این فرآیند امکان گفتگوی همزمان و همیشه به صورت برخط (آنلاین) بین شهروندان و مجموعه نظام مدیریت شهری وجود دارد. در صورت وجود امکانات ارتباطی آنلاین و در دسترس، شهروندان هر موقع بخواهند می‌توانند با نظام مدیریت شهری ارتباط برقرار کنند و مسائل و مشکلات خود را به راحتی به مسئولان مرتبط منتقل کنند (Weisi & Ping, 2014: 68). سومین مؤلفه مدیریت هوشمند، هماهنگی داخلی در بین سازمان و اجزای مختلف آن است. در این زمینه امکان تجزیه و تحلیل داده‌ها در مقاطع مختلف زمانی به دلیل به اشتراک‌گذاری آن توسط بخش‌های مختلف امکان‌پذیر است. مدیریت هوشمند شهری این امکان را فراهم می‌کند که داده‌ها و اطلاعات شهری در یک پایگاه داده جمع‌آوری شود و سپس در مقاطع مختلف زمانی تجزیه و تحلیل شده و به عنوان ابزار پشتیبان تصمیم‌گیری مورد استفاده مدیران شهری قرار گیرد. از آنجا که بسیاری از داده‌های شهری در مقاطع مختلف زمانی تولید شده و این داده‌ها با ابزارهای سنتی قابل ردیابی و جمع‌آوری نیستند؛ بنابراین در نظام مدیریت هوشمند شهری امکان جمع‌آوری و پایش داده‌های به‌روز، به‌هنگام و لحظه‌ای از منابع مختلف

موجود در سازمان وجود دارد. به عنوان مثال داده‌های ترافیک سواره و تراکم پیاده با تجزیه و تحلیل داده‌های لحظه‌ای امکان‌پذیر است. این داده‌ها با استفاده از داده تلفن‌های همراه و سایر داده‌هایی که سابقه ثبت مکان را دارند، جمع‌آوری می‌شوند (Colin & Ian Abbott, 2011: 56). چهارمین مؤلفه مورد توجه در مدیریت هوشمند شهری حکمرانی مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات است. در این زمینه ثبت و ضبط نظرات، پیشنهادهای و انتقادات شهروندان به صورت الکترونیکی و پردازش آن به سهولت امکان‌پذیر است. در بستر اینترنت و زیرساخت‌های الکترونیکی می‌توان به راحتی نظرات، پیشنهادات و انتقادات شهروندان را جمع‌آوری و در مدت زمان کم، تجزیه و تحلیل کرد. با اهمیت دادن به نظرات و پیشنهادات شهروندان، حس مشارکت و تعلق خاطر محلی در آن‌ها بیشتر شده و در نتیجه شهروندان به جای ایجاد مانع در پیش‌برد برنامه‌های شهری، به پیشران‌ها و محرک‌های توسعه و پیشرفت شهر تبدیل می‌شوند (Hajduk, 2016: 36). پنجمین مؤلفه مدیریت هوشمند شهری، راهبردهای پشتیبان تصمیم‌گیری است. در این زمینه بسترهای تحلیل و قضاوت شهروندان نسبت به طرح‌های شهری قبل از اجرا فراهم می‌شود؛ بنابراین تغییر رویه‌های اجرای سنتی طرح‌ها و برنامه‌های شهری در مدیریت هوشمند شهری امکان‌پذیر است. فرصت مهمی که مدیریت هوشمند شهری در اختیار شهرداری‌ها قرار می‌دهد این است که آن‌ها می‌توانند سیمای کلی از طرح مورد نظر برای توسعه شهری را قبل از اجرا به اطلاع شهروندان رسانند. در فضای مجازی و با کمک زیرساخت‌های الکترونیکی امکان شبیه‌سازی پروژه‌های شهری قبل از اجرا وجود دارد. برای این منظور شهروندان می‌توانند نظرات و پیشنهادهای خود را راجع به کمیت و کیفیت آن و همچنین تأثیرات این پروژه‌ها بر زندگی خود ارائه بدهند. این امر باعث تحقق بیشتر پروژها و طرح‌های توسعه شهری شده و در نتیجه راهبردهای پشتیبان تصمیم‌گیری را امکان‌پذیر می‌کند (Weisi & Ping, 2014: 69).

در مدیریت هوشمند شهری، انتشار اصول، قوانین و ضوابط موجود در خصوص بازآفرینی بافت‌های تاریخی در بستر اینترنت به سهولت امکان‌پذیر است. در این زمینه مدیریت هوشمند شهری با انتشار اطلاعات و ضوابط موجود در چارچوب‌های اقدام و عمل در خصوص مسائل و برنامه‌های شهری عمل می‌کند (Aoun, 2013). از آنجا که در این مقاله هدف شناسایی قابلیت‌ها و ظرفیت‌های مدیریت هوشمند شهری در خصوص بازآفرینی بافت تاریخی شهری با تأکید بر مشارکت اجتماعی است، می‌توان گفت که در بستر زیرساخت‌های الکترونیکی و در چارچوب مدیریت هوشمند شهری می‌توان اصول، ضوابط و قوانین حاکم در بازآفرینی مراکز شهری را به سهولت در اختیار همگان قرار داد تا شهروندان به این ضوابط و مقررات آگاهی کافی داشته باشند. در نهایت با توجه به ظرفیت‌های موجود در مجموعه مدیریت هوشمند شهری، می‌توان انتظار داشت که زمینه‌ها و بسترهای مشارکت شهروندی و شهر مشارکت‌گرا و انسان‌محور به منصف ظهور برسد (امین‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۹).

با توجه به موارد فوق، مهم‌ترین پژوهش‌هایی که در خصوص مدیریت هوشمند بافت‌های تاریخی و مشارکت اجتماعی در بازآفرینی شهری انجام شده است، به شرح زیر است:

جدول ۱. پیشینه پژوهش

ردیف	نام و زمان	عنوان	نتایج
۱	(Angelidou, et al. 2017)	میراث فرهنگی در محیط‌های شهر هوشمند	مدیریت میراث فرهنگی می‌تواند در چندین حوزه استراتژیک مختلف شهر هوشمند از جمله تفکر و خدمات گنجانده شود.
۲	(Koukopoulos et al., 2018)	مدیریت جمعیت در زمان واقعی برای رویدادهای میراث فرهنگی	مدیریت هوشمند در بافت تاریخی شهرها باعث می‌شود که برنامه‌ریزی و مدیریت پروژه‌های شهری با فناوری‌ها از جمله برنامه‌های تلفن همراه و رابط‌های آنلاین در زمان واقعی انجام گیرد.
۳	(Kourtiti, 2019)	میراث فرهنگی، شهرهای هوشمند و تجزیه و تحلیل داده‌های دیجیتال	مدیریت تقاضای امکانات فرهنگی به طور فزاینده‌ای تحت تأثیر مجموعه گسترده فرصت‌های دیجیتالی جدید قرار می‌گیرد. حوزه سیاست‌های فرهنگی هوشمند بیشتر دانش محور و داده محور خواهد شد و به مهارت‌های مدیریت هوشمند داده‌های جدید در شهرها نیاز دارد.
۴	(Husár, Ondrejicka and Ceren_Varis, 2017)	شهرهای هوشمند و ایده هوشمندی در توسعه شهری: بررسی انتقادی	مدیریت هوشمند باعث تقویت و توسعه اقتصادی بافت‌های فرهنگی و تاریخی می‌شود و با استفاده از ظرفیت‌های موجود باعث صنعتی شدن سریع شهرها و کاهش آلودگی‌ها می‌شود.
۵	(هایل مقدم و نوری کرمانی، ۱۳۹۷)	بررسی نقش مدیریت شهری در هوشمندسازی شهر (مورد مطالعه: منطقه ۵ شهرداری تهران)	نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که بین مدیریت شهری و مؤلفه‌های شهر هوشمند از جمله پایداری، انعطاف‌پذیری و کیفیت زندگی در بافت‌های شهری رابطه معناداری وجود دارد.
۶	(صابری فر، ۱۳۹۹)	تعیین و تشخیص عوامل مؤثر در	یافته‌های این پژوهش حاکی از آن است که حکمرانی هوشمند، پویایی هوشمند،

طراحی سازمان هوشمند برای مدیریت شهری (مطالعه موردی: شهرداری مشهد)	زندگی هوشمند، مردم هوشمند، اقتصاد هوشمند و سرانجام محیط هوشمند به ترتیب بیشترین اثر را بر ایجاد سازمان هوشمند برای اداره و مدیریت شهر دارند.
تبیین الگوی مدیریت هوشمند شهری، راهکاری نوین برای بهبود حکمرانی شهری	مدیریت هوشمند در گرو مهیا بودن زیرساخت‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری، تشکیل پایگاه داده، تداوم به‌کارگیری نوآوری در سازمان‌ها و نهادهای مرتبط، مبادله داده و اطلاعات میان ذی‌نفعان امکان‌پذیر است.
تئوری شهر هوشمند و ارزیابی مؤلفه‌های زیرساختی آن در مدیریت شهری مورد شناسی: شهرداری تبریز	نتایج این پژوهش حاکی از آن است که برای رسیدن به شهر هوشمند و پایدار در بافت‌های شهری، نیاز است مدیریت و سیاست (عوامل نهادی)، منابع انسانی و سرمایه اجتماعی (عوامل انسانی) و فناوری اطلاعات و ارتباطات (عوامل فناوری) مدنظر قرار گیرد.
شناسایی مؤلفه‌های توسعه پایدار هوشمند در حوزه مدیریت شهری با رویکرد کارآفرینی	نتایج حاصل از این پژوهش گویای آن است که مدیریت هوشمند شهری با مؤلفه‌های جامعه مدبر، جامعه باهوش، دموکراسی و خلاق و نوآور می‌تواند به توسعه و پیشرفت نواحی شهری کمک کند.

بنابراین مشخص شد که فرصت‌های موجود در نظام مدیریت هوشمند، روند مشارکت و همکاری بین شهروندان و مدیران شهری را آسان‌تر می‌کند (هاشمی و همکاران، ۱۳۹۹) هرچه بیشتر اختیار تصمیم‌گیری شهروندان و اگذار شود با مشارکت واقعی نزدیکتر خواهیم شد (خادم‌الحسینی و همکاران، ۱۳۹۱) در مجموع در جامعه الکترونیکی و هوشمند، شهروندان فرصت انتخاب و منابع بیشتری به شکل زمان، تخصص و تلاش در اختیار دارند. این منابع کمک می‌کند آن‌ها مسئولیت و مدیریت بیشتری را به اشتراک بگذارند. از سوی دیگر فرصت مهیا می‌شود که به کنترل بیشتر منابع و تصمیم‌گیری‌های شهری نیز بپردازند (Taraglio et al., 2019: 136). هرچند که به علت مشغله زیاد و هزینه‌های بالای دسترسی و محدودیت زمان و بسیاری از مسائل دیگر امکان مشورت با تک‌تک شهروندان وجود نداشته و امکان نظرخواهی از طرح‌ها و پروژه‌های شهری وجود ندارد. برای این منظور در مدیریت هوشمند شهری، امکان تحقق مشارکت شهری به سهولت انجام می‌شود. از آنجایی که، وجود مشارکت در توسعه شهری از الزامات اساسی مدیریت شهری است (زیاری و همکاران، ۱۳۹۸)؛ این الزام در توسعه بافت‌های داخلی شهرها به خصوص بافت تاریخی، بسیار مهم و با اهمیت است. بازآفرینی بافت تاریخی شهرها از جمله طرح و برنامه‌های مهم شهرداری‌ها است که در آن هدف تجدید حیات و بازگردان رونق و سرزندگی به این بافت‌ها است (عزیزی و همکاران، ۱۳۹۷). برای این منظور می‌توان ظرفیت‌های موجود در مدیریت هوشمند شهری را در بازآفرینی بافت تاریخی شهری مدنظر قرار داد. در این خصوص مؤلفه‌های مختلفی مطرح شده است. در مؤلفه‌ی اول چنین ذکر شده است که در بستر مدیریت هوشمند شهری، نظرات، پیشنهادات و انتقادات شهروندان ساکن در بافت تاریخی در بستر زیرساخت‌های الکترونیکی به طور مستقیم به واحد شهردار منتقل می‌شود (ضمانتی و مهدوی، ۱۳۹۵: ۴۷). همچنین دانش، آگاهی و اطلاعات شهروندان در خصوص بازآفرینی بافت تاریخی در بستر شبکه‌های اینترنتی و فضای مجازی به دلیل در دسترس بودن افزایش پیدا می‌کند (Korkmaz and Balaban, 2020: 94). بدین ترتیب، هرچه شبکه‌های اجتماعی در جامعه‌ی ای درهم فشرده‌تر باشد، احتمال بیشتری وجود دارد که ساکنان آن جامعه بتوانند در برابر منافع متقابل همکاری کنند (شفیعی ثابت و همکاران، ۱۴۰۲).

شهروندان ساکن در بافت تاریخی به سهولت مشکلات و معضلات خود را به صورت برخط از دستگاه‌های مختلف الکترونیکی از جمله گوشی تلفن همراه به واحد شهرداری منتقل می‌کنند (Alpopi and Manole, 2013: 178) و این نقطه تلاقی دیگر در خصوص مشارکت مردم در بازآفرینی بافت تاریخی و مدیریت هوشمند شهری خواهد بود که در بستر زیرساخت‌های الکترونیک انجام شده و در مراحل بعدی دسترسی شهروندان به محتوای اقدامات شهرداری امکان‌پذیر خواهد شد (سجادزاده و همکاران، ۱۳۹۵: ۵۴).

معرفی پروژه‌های محرک توسعه توسط شهروندان و یا سرمایه‌گذاران و همچنین مدیران شهری در بستر فضای مجازی بین شهروندان، مدیران شهری و سایر متولیان امر توسعه از ظرفیت‌های دیگر مدیریت هوشمند شهری است (اکبری و همکاران، ۱۳۹۸: ۹۳). همچنین اطلاع شهروندان از اقدامات بازآفرینی شهری از دیگر مؤلفه‌هایی است که می‌تواند به عنوان نقطه تلاقی بین مدیریت هوشمند شهری و بازآفرینی در بافت تاریخی شهری به آن اشاره کرد (حسینی و همکاران، ۱۳۹۸). جذب سرمایه‌گذار و امکان تجزیه و تحلیل فرصت‌ها و امکانات موجود در محدوده‌های بافت تاریخی برای سرمایه‌گذاران این امکان را

فراهم می‌کند تا روند جذب سرمایه به سهولت انجام شود. در این زمینه مجموعه مدیریت شهری با انتشار اطلاعات و اقدامات و همچنین طرح و برنامه‌های موجود در خصوص بازآفرینی بافت تاریخی، می‌تواند فرصت‌ها و استعدادهای موجود در خصوص سرمایه‌گذاری در محدوده‌های مورد نظر را در فضای مجازی در حال انجام است، به گوش همگان برساند؛ بنابراین سرمایه‌گذاران و شهروندان می‌توانند برای سرمایه‌گذاری و راه‌اندازی کسب و کارهای خود در محدوده بافت تاریخی اقدام کنند (ضرابی و فرید طهرانی، ۱۳۸۸: ۳۹). در فرایند دیگر، اطلاع از میزان بودجه اختصاص‌یافته به بازآفرینی شهری از مزایای دیگر مدیریت هوشمند شهری است. به دلیل فرصت گفت‌وگو و ارتباط آسان بین مدیران شهری و شهروندان، امکان انتشار جزئیات بودجه‌های اختصاص یافته به بازآفرینی بافت تاریخی شهری در شهرداری‌ها وجود دارد. با این اقدام، هم شهروندان از محدودیت منابع مادی آگاهی پیدا می‌کنند و هم مدیران شهری در مصرف بودجه برای این بافت‌ها، دقت نظر بیشتری را بکار می‌گیرند (Maedche & Weiß, 2002)؛ بنابراین مشخص شد که مدیریت هوشمند، ظرفیت‌ها و قابلیت‌های فراوان در خصوص احیاء و بازآفرینی بافت تاریخی داشته و در این زمینه با ایجاد سازوکارهایی به مشارکت اجتماعی شهروندان نیز کمک کند.

بخش‌های تاریخی شهر که هسته مرکزی و اولیه شهرها نیز هستند به فراموشی سپرده شده و مورد بیتوجهی واقع شده‌اند که این رویکرد مورد توجه سیاستگذاران و برنامه‌ریزان شهری قرار گرفته است (شکوهی‌راد و همکاران، ۱۴۰۱). بافت تاریخی کلان شهر تهران همانند بسیاری از مراکز تاریخی شهرهای دیگر در جهان و ایران، به لحاظ کالبدی و کارکردی رو به زوال رفته است. در فرسودگی بافت تاریخی و زوال و پژمردگی آن عوامل متعددی دخیل بوده است که از جمله آن می‌توان به رویکرد شهرسازی مدرنیستی، غفلت نظام مدیریت شهری از توجه به این بافت‌ها، شکست طرح‌های بازآفرینی و نبود مشارکت مردم در نوسازی و باززنده‌سازی شهری اشاره کرد (سجادزاده و همکاران، ۱۳۹۵). همچنین بررسی تجارب موجود در بازآفرینی بافت تاریخی شهر تهران حاکی از آن است که مشارکت به معنای واقعی و عملی مورد توجه قرار نگرفته و از امکانات موجود در حوزه تکنولوژی ارتباطات و اطلاعات برای ارتقاء مشارکت مردم در بازآفرینی شهری کمتر استفاده شده است (سرائی و همکاران، ۱۳۹۴)؛ بنابراین بهره‌گیری از شیوه‌های مدیریت جدید و هوشمند می‌تواند به ارتقاء روش‌های بازآفرینی بافت تاریخی منطقه ۱۲ تهران کمک کند. این امر با توجه به مرور ادبیات موجود کمتر مورد توجه واقع شده است؛ هدف اصلی پژوهش این است که فرصت‌های موجود مدیریت هوشمند شهری در جلب مشارکت اجتماعی مردم در بازآفرینی بافت تاریخی منطقه ۱۲ شهر تهران مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد. برای این منظور این سؤال مدنظر است که وضعیت زیرساخت‌ها و امکانات مدیریت هوشمند شهری در مشارکت شهروندان برای بازآفرینی بافت تاریخی منطقه ۱۲ تهران چگونه است؟

روش پژوهش

از نظر ماهیت و هدف، پژوهش حاضر کاربردی است. همچنین این پژوهش روشی توصیفی-تحلیلی دارد. جامعه آماری پژوهش مشتمل بر مدیران و متخصصان امور شهری در منطقه ۱۲ تهران بوده است. حجم نمونه مدیران و متخصصان امور شهری با اعمال مدل روش اشباع نظری به تعداد ۳۱ نفر انتخاب گردید. این تعداد مشتمل بر تخصص‌های زیر بوده‌اند:

جدول ۲. فهرست تعداد تخصص‌های خبرگان مورد مطالعه

ردیف	تخصص	تعداد
۱	برنامه‌ریزی شهری	۵
۲	شهرسازی	۶
۳	مدیریت دولتی	۳
۴	مدیریت صنعتی	۲
۵	مدیریت شهری	۲
۶	عمران	۴
۷	سایر تخصص‌ها	۸

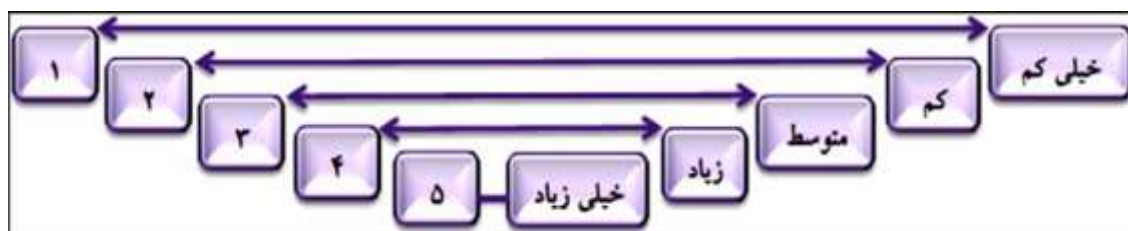

در ادامه متغیرها و شاخص‌های مورد مطالعه پژوهش معرفی شده است (جدول ۳). با توجه به جدول مورد نظر، این پژوهش دارای پنج متغیر و ۲۶ گویه بوده است. این متغیرها هر کدام با چند گویه اندازه‌گیری شده است. هر کدام از متغیرها از منابع نظری مختلفی استخراج گردیده است.

جدول ۳. متغیرها و گویه‌های پژوهش

منبع مورد ارجاع	گویه‌ها	متغیرها
(Korkmaz & Balaban, 2020)	کاهش موانع عملکرد شهرداری در بازآفرینی شهری ارتقا عملکرد شهرداری در بازآفرینی شهری	اشتراک‌گذاری اطلاعات
(اکبری و همکاران، ۱۳۹۸)	کمک به تصمیم‌گیری آگاهانه در بازآفرینی شهری کمک به تصمیم‌گیری مشارکتی در بازآفرینی شهری کمک به اقدامات مشترک شهرداری در بازآفرینی شهری	
(حسینی و همکاران، ۱۳۹۸)	ارائه راه‌حل‌های نوآورانه در بازآفرینی شهری	
(Maedche & Weiß, 2002)	تقویت اعتماد و اطمینان شهروندان را به دولت‌ها	
(Weisi & Ping, 2014)	دستیابی ساکنان شهری به خدمات عمومی افزایش تعامل با مردم به صورت آنلاین	همکاری و مشارکت
(Adamczewski, 2016)	کمک به هماهنگی بین سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی	هماهنگی داخلی
(Hajduk, 2016)	بهبود هماهنگی درون سازمانی در بازآفرینی شهری کاهش تمرکززدایی در تصمیم‌گیری‌های سازمانی در بازآفرینی	
(Weisi & Ping, 2014)	افزایش مشارکت و نوسازی در ساختارهای سازمانی آسان‌تر کردن فرآیندهای تصمیم‌گیری در بازآفرینی شهری	
(Colin & Ian Abbott, 2011)	ساده‌سازی و بهبود عملیات اداری داخلی در اقدام و عمل تسهیل ارائه خدمات عمومی در بین همه ذینفعان	
(ضرابی و فرید طهرانی، ۱۳۸۸)	تضمین فراگیری و فرصت‌های برابر در بین شهروندان مدل‌سازی ختم‌شده حاکمیت شهری در بازآفرینی شهری دستیابی مدیران شهری به حاکمیت مشارکتی مبتنی بر شواهد	حکمرانی مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات
(Aoun, 2013)	برگزاری مشاوره‌های عمومی در بستر فناوری اطلاعات تسهیل ارتباطات بین مدیران شهری و شهروندان ارتباط گروه‌های متمرکز در بستر فناوری اطلاعات و ارتباطات	راهبردهای پشتیبان تصمیم‌گیری
(سجادزاده و همکاران، ۱۳۹۵)	سهولت نظرسنجی از شهروندان سهولت مناسبی برای مشاوره‌ها یا برگزاری کمیته‌های شهروندان سهولت همه‌پرسی در بستر فناوری اطلاعات و ارتباطات توسعه بهتر روند طرح‌ها و کسب‌وکارها	

مبنای قضاوت پاسخ‌دهندگان نسبت به امتیاز هر شاخص به صورت طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت بوده است. در این طیف از پاسخ‌دهندگان خواسته شد که به هر گزینه با توجه به تجربه خود، امتیاز مناسبی بدهند (جدول ۴). روش کمی‌سازی طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت نیز با استفاده از شمارش تعداد فراوانی و محاسبه درصد هر گزینه نسبت به کل (پاسخ ۱۰۰ درصد به یک گزینه) بوده است. محاسبات فوق در محیط نرم‌افزار SPSS 26 انجام شده است.

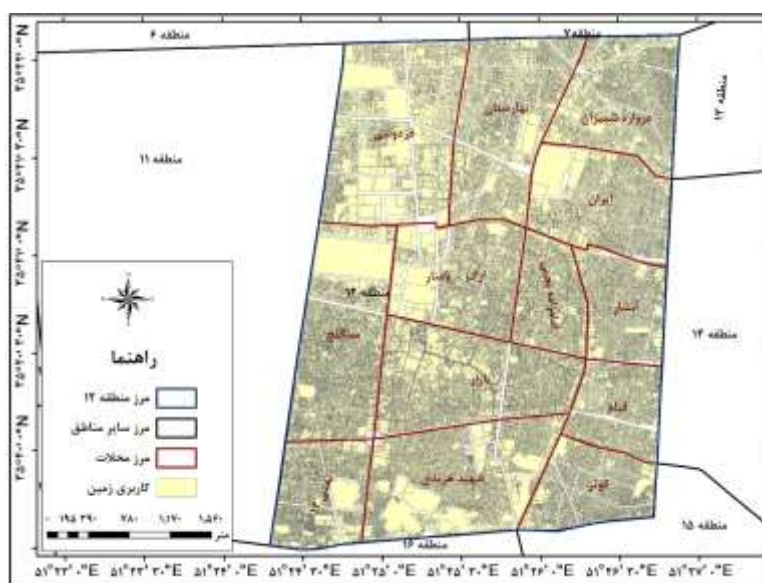
شکل ۱. طیف لیکرت و کدبندی داده‌ها و امتیاز هر کد در پرسشنامه

با توجه به تعداد متغیرها و گویه‌های معرفی‌شده، یک پرسشنامه تهیه گردید. این پرسشنامه شامل ۲۶ گویه بوده است. روایی این پرسشنامه به صورت صوری و با روش رفت و برگشت‌های متوالی بین پنج نفر از نخبگان تأمین شده است. به عبارتی سه نفر از نگارندگان و دو نفر دیگر از اعضای هیأت علمی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، کیفیت پرسشنامه‌ها و مسئله پژوهش و همچنین سؤال اصلی پژوهش را کنترل کردند؛ اما پایایی پژوهش با استفاده از آلفای کرونباخ کنترل شده است. میزان آلفای کرونباخ برای پرسشنامه مدیران ۰/۷۱۰ به دست آمد. این ضریب از آنجا که بیش از ۰/۷ است، می‌توان گفت که اجماع نظر بین پرسش‌شوندگان نسبت به گویه‌های مورد نظر وجود دارد و آن‌ها درک مشابهی از گویه‌های تعریف شده دارند.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها به صورت درصد فراوانی، تحلیل عاملی اکتشافی و تحلیل عاملی تأییدی بوده است. تحلیل عاملی تأییدی روشی است که نشان می‌دهد چه میزان گویه‌های سنجش یک سازه به درستی انتخاب شده‌اند. در واقع این روش مشخص می‌کند آیا سوالاتی که در یک پرسشنامه برای سنجش هر عامل انتخاب شده است مناسب است یا خیر. تحلیل عاملی تأییدی دو دسته اصلی شامل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول و تحلیل عاملی تأییدی مرتبه دوم است. در این پژوهش از تحلیل عاملی مرتبه اول استفاده شده است. در تحلیل عاملی مرتبه اول رابطه عامل یا عامل‌ها (متغیرهای پنهان) با گویه‌ها (متغیرهای مشاهده‌پذیر) مورد سنجش قرار می‌گیرد. در این روش هیچ‌گونه رابطه‌ای بین متغیرهای پنهان مورد بررسی قرار نمی‌گیرد. قدرت رابطه بین عامل (متغیر پنهان) و متغیر قابل مشاهده بوسیله بار عاملی نشان داده می‌شود. اگر بار عاملی کمتر از ۰/۳ باشد رابطه ضعیف در نظر گرفته شده و از آن صرف‌نظر می‌شود. بار عاملی بین ۰/۳ تا ۰/۶ قابل قبول است و اگر بزرگتر از ۰/۶ باشد خیلی مطلوب است. جهت بررسی معنادار بودن رابطه بین متغیرها از آماره آزمون t یا همان t-value استفاده می‌شود. تمامی مقادیری که آماره t برای آنها بالای ۱/۹۶ باشند از نظر آماری معنادار هستند (واحدی، ۱۳۹۴). محاسبات این بخش از تحلیل در محیط نرم‌افزار Smart PLS 3 انجام شده است.

قلمرو جغرافیایی پژوهش

محدوده مکانی پژوهش، منطقه ۱۲ کلان‌شهر تهران است. مساحت منطقه ۱۲ برابر با ۱۶/۹۱ کیلومترمربع شامل ۶ ناحیه و ۱۴ محله (حشمتی جدید و حقیقت، ۱۳۹۹) است (شکل ۳). همچنین جمعیت منطقه ۱۲ در سرشماری سال ۱۳۹۵ برابر با ۲۴۳۰۰۰ نفر بوده است (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵). از مهم‌ترین ویژگی‌های این منطقه قرار گرفتن بازار تهران و بسیاری از مراکز و نهادهای دولتی و وزارتخانه‌هایی چون ساختمان وزارت دادگستری، ساختمان وزارت امور خارجه، ساختمان وزارت امور اقتصاد و دارایی و بنای وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سفارتخانه‌های کشورهای روسیه، انگلستان، آلمان، ترکیه، دانمارک و تایلند در این منطقه است (آهنگری، ۱۳۹۸).

شکل ۲. موقعیت جغرافیایی محدوده مورد مطالعه (منطقه ۱۲) و محلات آن

یافته‌ها و بحث

آشکارسازی طبقات پوشش اراضی و تحلیل میزان تغییرات آن

یافته‌های پژوهش در دو سطح بیان شده است. در وهله اول ابتدا به آمار توصیفی از متغیرهای اصلی پژوهش پرداخته شده و سپس به روابط بین متغیرهای مشاهده شده و متغیرهای پنهان پرداخته می‌شود. برای این منظور در آمار توصیفی از درصد فراوانی پاسخ به سؤال‌های پژوهش استفاده شده است. نتایج به شرح زیر است. در ابتدا وضعیت فراوانی پاسخ به گویه‌های متغیر مؤلفه‌های اشتراک‌گذاری اطلاعات در بازآفرینی شهری و نقش آن در مشارکت اجتماعی پرداخته شده است. نتایج حاصل در جدول (۴) نشان داده شده است.

جدول ۴. درصد فراوانی گویه‌های متغیر اشتراک‌گذاری اطلاعات در بازآفرینی شهری

ردیف	گویه‌ها	درصد فراوانی			
		کاملاً موافقم	موافقم	تا حدی موافقم	مخالقم کاملاً مخالفم
۱	اشتراک‌گذاری اطلاعات موانع عملکرد شهرداری در بازآفرینی شهری را کاهش می‌دهد.	۳۸/۷	۴۵/۲	۱۶/۱	۰
۲	اشتراک‌گذاری اطلاعات عملکرد شهرداری در بازآفرینی شهری را ارتقا می‌دهد.	۴۵/۲	۹/۷	۱۹/۴	۲۵/۸
۳	اشتراک‌گذاری اطلاعات به تصمیم‌گیری آگاهانه در بازآفرینی شهری کمک می‌کند.	۲۲/۶	۵۱/۶	۲۵/۸	۰
۴	اشتراک‌گذاری اطلاعات به تصمیم‌گیری مشارکتی در بازآفرینی شهری کمک می‌کند.	۵۸/۱	۳۲/۳	۶/۵	۳/۲
۵	اشتراک‌گذاری اطلاعات به اقدامات مشترک شهرداری در بازآفرینی شهری کمک می‌کند.	۵۸/۱	۳۲/۳	۹/۷	۰

نتایج حاصل از بررسی درصد فراوانی گویه‌های متغیر نقش اشتراک‌گذاری اطلاعات در بازآفرینی شهری نشان داد که از بین ۵ گویه مورد بررسی از منظر کارشناسان موجود در حوزه شهرداری منطقه ۱۲، مشخص شد دو گویه کمک به تصمیم‌گیری مشارکتی در بازآفرینی شهری و کمک به اقدامات مشترک شهرداری در بازآفرینی شهری با درصد فراوانی ۵۸/۱ از بالاترین مؤلفه‌های مورد تأکید بوده است. یعنی پاسخ‌دهندگان با این شرایط که اشتراک‌گذاری اطلاعات منجر به افزایش کیفیت تصمیم‌گیری مشارکتی و اقدام و عمل مشترک شهرداری در بازآفرینی شهری می‌شود، کاملاً موافق بوده و بر این فرآیند اجماع نظر دارند. همچنین ضرایب به دست آمده برای سه متغیر دیگر نیز گویای آن است که از منظر کارشناسان مورد بررسی اشتراک‌گذاری اطلاعات منجر به افزایش عملکرد شهرداری و تغییر رویه‌های تصمیمات سنتی بالا به پایین به تصمیمات غیرمتمرکز شده و در نتیجه مدیریت شهری بر اساس واقعیات موجود تصمیم‌گیری می‌کند. اجماع دو گزینه کاملاً موافق با موافق در همه‌ی گزینه‌های گویای موافق بالای ۵۰ درصد پاسخ‌دهندگان با الگوی معرفی شده است. دومین متغیر مورد بررسی، نقش حکمرانی هوشمند در همکاری و مشارکت برای بازآفرینی شهری در منطقه ۱۲ بوده است. این متغیر با ۴ گویه مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج حاصل در جدول (۵) نشان داده شده است.

جدول ۵. درصد فراوانی نقش حکمرانی هوشمند در همکاری و مشارکت برای بازآفرینی شهری

ردیف	گویه‌ها	درصد فراوانی			
		کاملاً موافقم	موافقم	تا حدی موافقم	مخالقم کاملاً مخالفم
۱	هوش جمعی در حکمرانی هوشمند راه‌حل‌های نوآورانه در بازآفرینی شهری ارائه می‌دهد.	۴۱/۹	۵۱/۶	۶/۵	۰
۲	حکمرانی هوشمند، اعتماد و اطمینان شهروندان را به مدیریت شهری تقویت می‌کند.	۳۸/۷	۵۱/۶	۹/۷	۰
۳	حکمرانی هوشمند می‌تواند دستیابی ساکنان شهری به شمول (برابری) اجتماعی در خدمات عمومی را تسهیل کند.	۲۹	۳۵/۵	۱۲/۹	۲۲/۶
۴	حکمرانی هوشمند، همکاری و مشارکت اعضای گروه‌های درگیر در بازآفرینی شهری را برای تعامل با مردم به صورت آنلاین، مدیریت و توانا می‌کند.	۳۵/۵	۵۴/۸	۹/۷	۰

با توجه به گویه‌های مورد بررسی، از منظر موافق کامل پاسخ‌دهندگان با حکم مورد نظر، اولین گویه با ضریب ۴۱/۹ درصد دارای بیش‌ترین اجماع نظر و سپس گویه دوم با ۳۸/۷ درصد در ردیف دوم قرار گرفته است. با اجماع دو گزینه موافقت کامل و موافقت بدون تأکید، می‌توان گفت که ۹۳/۵ درصد از پاسخ‌دهندگان معتقد هستند که هوش جمعی در حکمرانی هوشمند، راه‌حل‌های نوآورانه در بازآفرینی شهری ارائه می‌دهد و این هوش جمعی در بستر حکمرانی هوشمند به سهولت قابل دستیابی است. همچنین در اجتماع دو گزینه موافقت‌ها، ۹۰/۳ درصد از افراد مورد مطالعه معتقد هستند که حکمرانی هوشمند منجر به تقویت اعتماد و اطمینان شهروندان به مدیران شهری می‌شود. همچنین در دو گویه دیگر نقش حکمرانی هوشمند در دستیابی ساکنان به خدمات عمومی و افزایش تعاملات نیز تأکید شده است و با اجماع دو گزینه موافقت‌ها، به ترتیب ۶۴/۵ و ۹۰/۳ درصد با این امر موافق هستند. (جدول ۵).

در جدول (۶) نقش حکمرانی هوشمند یا به اصطلاح مدیریت هوشمند شهری در هماهنگی و همکاری بین اجزای مختلف مدیران شهری در بازآفرینی و تجدید حیات بافت‌های فرسوده مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج حاصل در به شرح زیر است.

جدول ۶. درصد فراوانی نقش حکمرانی هوشمند در هماهنگی داخلی برای اقدام و عمل در بازآفرینی شهری

ردیف	گویه‌ها	درصد فراوانی		
		کاملاً موافقم	موافقم تا حدی	مخالقم کاملاً مخالفم
۱	حکمرانی هوشمند به هماهنگی بین سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی در بازآفرینی شهری کمک می‌کند.	۳۹	۴۵/۲	۰
۲	حکمرانی هوشمند، هماهنگی درون سازمانی در بازآفرینی شهری را بهبود می‌دهد.	۳۸/۷	۵۱/۶	۰
۳	حکمرانی هوشمند باعث کاهش تمرکززدایی در تصمیم‌گیری‌های سازمانی در بازآفرینی شهری می‌شود.	۳۲/۳	۶۱/۳	۰
۴	حکمرانی هوشمند باعث افزایش مشارکت و نوسازی در ساختارهای سازمانی به منظور بازآفرینی شهری می‌شود.	۴۵/۲	۴۵/۲	۰
۵	حکمرانی هوشمند فرآیندهای تصمیم‌گیری در بازآفرینی شهری را آسان‌تر و بهتر می‌کند.	۴۵/۲	۵۴/۸	۰

از بین پنج گویه مورد بررسی، گویه‌های نقش حکمرانی هوشمند در افزایش مشارکت و نوسازی و نقش حکمرانی هوشمند در سهولت فرآیندهای تصمیم‌گیری با ۴۵/۲ درصد گویای موافقت کامل پاسخ‌دهندگان است و در این خصوص افراد مطالعه شده بر این نظر همسو هستند که حکمرانی هوشمند منجر به ارتقاء مشارکت در امر نوسازی هم در حوزه سازمان و هم در اقدام و عمل در فضای شهری شده و همچنین فرآیندهای تصمیم‌گیری را آسان‌تر و بهتر می‌کند. در اجتماع گزینه کاملاً موافق با گزینه موافق، مشخص می‌شود که به ترتیب ۹۰/۴ درصد و ۱۰۰ درصد افراد با استدلال فوق موافق هستند. همچنین نظرات کارشناسان مورد بررسی نسبت به سه گویه اول تا سوم نیز گویای موافقت بالای ۷۵ درصد است؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که حکمرانی هوشمند منجر به ارتقاء رویه‌های درون سازمانی و اقدامات موجود در خصوص طرح‌های و برنامه‌های بازآفرینی شهری است (جدول ۶). متغیر مورد بررسی دیگر، نقش حکمرانی مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات در بازآفرینی شهری بوده است. نتایج حاصل از سیمای آماری فوق در جدول (۷) نشان داده شده است.

جدول ۷. درصد فراوانی نقش حکمرانی مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات در بازآفرینی شهری

ردیف	گویه‌ها	درصد فراوانی		
		کاملاً موافقم	موافقم تا حدی	مخالقم کاملاً مخالفم
۱	فناوری اطلاعات و ارتباطات به ساده‌سازی و بهبود عملیات اداری داخلی در اقدام و عمل بازآفرینی در بافت تاریخی کمک می‌کند.	۳۹	۴۵/۲	۰
۲	فناوری اطلاعات و ارتباطات به تسهیل ارائه خدمات عمومی در بین همه ذینفعان در مناطق بافت فرسوده کمک می‌کند.	۴۱/۹	۴۵/۲	۰
۳	فناوری اطلاعات و ارتباطات به تضمین فراگیری و فرصت‌های برابر در بین شهروندان به منظور مشارکت در بازآفرینی شهری را تسهیل می‌کند.	۲۵/۸	۴۵/۲	۰
۴	فناوری اطلاعات و ارتباطات باعث مدل‌سازی حاکمیت شهری در بازآفرینی شهری می‌شود.	۱۶/۱	۴۱/۹	۰
۵	فناوری اطلاعات و ارتباطات باعث دستیابی مدیران شهری به هدف حاکمیت مشارکتی مبتنی بر شواهد و فرآیندهای سازمانی و اجتماعی در بازآفرینی شهری می‌شود.	۴۵/۲	۳۵/۵	۰

در بررسی گویه‌های نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات در بازآفرینی شهری مشخص شد که گویه‌ی دستیابی مدیران شهری به هدف حاکمیت مشارکتی با ۴۵/۲ درصد از فراوانی کاملاً موافق نسبت به سایر گویه‌ها اهمیت بیشتری گرفته است. همچنین این گویه در اجتماع با گزینه موافقت غیرتأکیدی، سهم ۸۰/۷ درصد از موافقت کارشناسان مورد بررسی را به خود اختصاص داده است. یعنی بیش از ۸۰ درصد از کارشناسان موافق این موضوع هستند که فناوری اطلاعات و ارتباطات به حاکمیت مشارکتی در بازآفرینی شهری تأثیر داشته و در بستر زیرساخت‌های الکترونیکی می‌توان بسیاری از مؤلفه‌های مشارکت شهروندی به خصوص در حوزه بازآفرینی شهری را به سمت شهرسازی مشارکتی پیش برد. وضعیت سایر گویه‌ها نیز گویای آن است که بیش از ۶۰ درصد از افراد مطالعه شده بر نقش و اهمیت فناوری اطلاعات و ارتباطات در ارتقاء مشارکت تأکید کرده‌اند (جدول ۷). در مرحله بعدی، به تجزیه و تحلیل آمار توصیفی از وضعیت فراوانی نظرات افراد مطالعه شده نسبت به موضوع نقش مدیریت هوشمند شهری در راهبردهای پشتیبان تصمیم‌گیری و تأثیر آن بر افزایش مشارکت شهروندان در بازآفرینی شهری پرداخته شده است. این متغیر با ۷ گویه و هر گویه با ۵ گزینه مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج حاصل در جدول (۸) ارائه شده است.

جدول ۸. نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات در راهبردهای پشتیبان تصمیم‌گیری در افزایش مشارکت شهروندان

ردیف	گویه‌ها	درصد فراوانی			
		کاملاً موافقم	موافقم تا حدی موافقم	مخالقم	کاملاً مخالفم
۱	برگزاری مشاوره‌های عمومی در بستر فناوری اطلاعات و ارتباطات می‌تواند به تسهیل ارتباطات بین مدیران شهری و شهروندان کمک کند.	۴۸/۴	۳۸/۷	۱۲/۹	۰
۲	برگزاری جلسات عمومی در بستر فناوری اطلاعات و ارتباطات می‌تواند به تسهیل ارتباطات بین مدیران شهری و شهروندان کمک کند.	۳۸/۷	۴۱/۹	۳/۲	۱۶/۱
۳	ارتباط گروه‌های متمرکز، در بستر فناوری اطلاعات و ارتباطات می‌تواند به تسهیل ارتباطات بین مدیران شهری و شهروندان کمک کند.	۲۵/۸	۴۸/۴	۹/۷	۱۶/۱
۴	در بستر فناوری اطلاعات و ارتباطات می‌توان به سهولت به نظرستجی‌ها از شهروندان دست پیدا کرد.	۳۵/۵	۴۸/۴	۳/۲	۱۲/۹
۵	فناوری اطلاعات و ارتباطات بستر مناسبی برای مشاوره‌ها یا برگزاری کمیته‌های شهروندان است.	۲۹	۵۱/۶	۳/۲	۱۶/۱
۶	همه‌پرسی در بستر فناوری اطلاعات و ارتباطات با سهولت و نتایج مطمئن‌تر قابل انجام است.	۴۸/۴	۴۱/۹	۰	۹/۷
۷	در بستر فناوری اطلاعات و ارتباطات، طرح‌ها و کسب‌وکارها روند توسعه بهتری را طی می‌کنند.	۳۸/۷	۵۱/۶	۹/۷	۰

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل گویه‌های متغیر نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات در راهبردهای پشتیبان تصمیم‌گیری به منظور بازآفرینی شهری و افزایش مشارکت شهروندان گویای آن است که ۴۸/۴ درصد از افراد مطالعه شده با این نظر کاملاً موافق هستند که برگزاری مشاوره‌های عمومی در بستر فناوری اطلاعات و ارتباطات می‌تواند به تسهیل ارتباطات بین مدیران شهری و شهروندان کمک کند و همچنین همه‌پرسی در بستر فناوری اطلاعات و ارتباطات نیز با سهولت و نتایج مطمئن‌تر قابل انجام است؛ اجتماع گزینه‌ی موافقت غیرتأکیدی نیز با گزینه تأکید موافقت، نشان می‌دهد که ۸۷/۱ درصد و ۹۰/۳ درصد با این امر موافق هستند. بنابراین می‌توان گفت که از منظر کارشناسان همه‌پرسی و برگزاری مشاوره‌های عمومی در بستر فناوری اطلاعات دارای اهمیت بسیار فراوانی بوده و این امر می‌تواند به افزایش مشارکت شهروندان در بازآفرینی شهری کمک کند. به عبارتی مدیریت هوشمند شهری است که بسترهای بازآفرینی شهری و ارائه خدمات به شهروندان را تسهیل می‌کند. وضعیت سایر گویه‌ها نیز مشابه دو گویه مورد بررسی است.

در ادامه تحلیل عوامل مستخرج از پرسشنامه با روش تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی پرداخته شده است؛ بنابراین گویه‌های هر متغیر با توجه به تقسیم‌بندی اولیه مورد بررسی قرار گرفته است. در این بخش هدف اصلی شناسایی بار عاملی هر یک از گویه‌ها است. برای این منظور ابتدا مقدار شاخص KMO و آزمون بارتلت محاسبه شده است. این مقادیر برای بررسی کفایت داده‌ها در تحلیل عاملی بسیار اهمیت دارد. مقادیر به دست آمده برای دو آزمون فوق در جدول (۹) نشان داده شده است:

جدول ۹. شاخص KMO و آزمون بارتلت 1

اندازه گیری کفایت نمونه کیسر-میر-خلکین		آزمون کروییت بارتلت
۰/۸۰۵	خی مربع	
۳۰/۷۶۱	درجه آزادی	
۳۰	سطح معناداری	

همانگونه که در جدول فوق مشاهده می شود، میزان KMO برابر با ۰/۸۰۵ بوده است. از آنجا که این مقدار بیشتر از ۰/۶ و عدد معناداری بارتلت نیز کمتر از ۰/۰۵ بوده است؛ بنابراین می توان گفت که داده های مورد نظر کفایت لازم برای انجام تحلیل عاملی را دارا هستند. در مرحله دیگر از تحلیل عاملی نیاز است واریانس کل در شناسایی عامل ها بررسی شود. برای این منظور از جدول واریانس تبیین شده عامل ها استفاده شده است. این واریانس بیانگر آن است که آیا تعداد عامل ها تبیین گر گویه های مورد نظر است و این گویه ها چقدر از تغییرات در متغیرهای مورد نظر را تبیین می کنند. با توجه به مقدار به دست آمده که برابر با ۷۵ درصد بوده است، می توان گفت که ۵ عامل معرفی شده، ۷۵ درصد از واریانس موجود متغیرها را در بر می گیرد (جدول ۱۰).

جدول ۱۰. جدول واریانس تبیین شده عامل ها 2

عامل ها	استخراج مجموع بارهای مربعی		مجموع چرخش بارهای مربعی		عامل ها
	کل	% از	% انباشته	کل	
۱	۴/۱۷۳	۶/۷۳۱	۵۵/۲۳۷	۵/۲۲۸	۸/۴۴۸
۲	۳/۵۹۵	۵/۷۹۸	۶۱/۰۳۵	۵/۲۲۹	۸/۴۳۵
۳	۳/۴۲۰	۵/۵۱۶	۶۶/۵۵۱	۴/۷۴۵	۷/۶۵۳
۴	۲/۹۸۹	۴/۸۲۱	۷۱/۳۷۱	۴/۶۷۷	۷/۵۴۴
۵	۲/۴۰۰	۳/۸۷۱	۷۵/۲۴۲	۴/۵۱۲	۷/۲۷۷

روش استخراج: تجزیه و تحلیل اجزای اصلی

نتایج به دست آمده نشان می دهد که عوامل استخراج شده برای مدیریت هوشمند شهری در ارتقاء مشارکت اجتماعی در بازآفرینی بافت تاریخی در منطقه ۱۲، می توانند تا ۵ عامل باشند و با این عامل ها، واریانس کل تبیین شده برابر با ۷۵/۲۴ درصد است. در ادامه با توجه به ابعاد به دست آمده (عوامل) به شناسایی بارهای عاملی پرداخته شده است. برای این منظور از ماتریس چرخش یافته تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شده است. نتایج حاصل در جدول (۱۱) بیان شده است.

جدول ۱۱. ماتریس چرخش یافته تحلیل عاملی اکتشافی 3

گویه ها	عامل ها				
	۱	۲	۳	۴	۵
کاهش موانع عملکرد شهرداری در بازآفرینی شهری	۰/۸۴۶	۰/۰۲۸	۰/۱۸۶	۰/۱۸۵	۰/۰۳۹
ارتقا عملکرد شهرداری در بازآفرینی شهری	۰/۸۵۸	۰/۰۱۰	۰/۱۴۵	۰/۲۱۷	۰/۰۵۰
کمک به تصمیم گیری آگاهانه در بازآفرینی شهری	۰/۸۵۳	۰/۰۲۷	۰/۱۵۶	۰/۱۱۸	۰/۱۶۵
کمک به تصمیم گیری مشارکتی در بازآفرینی شهری	۰/۸۲۴	۰/۰۵۲	۰/۱۰۵	۰/۰۶۲	۰/۰۲۰
کمک به اقدامات مشترک شهرداری در بازآفرینی شهری	۰/۸۲۸	۰/۱۲۳	۰/۰۹۵	۰/۰۶۱	۰/۰۴۸
ارائه راه حل های نوآورانه در بازآفرینی شهری	۰/۲۳۲	۰/۸۲۶	۰/۱۱۰	۰/۱۳۸	۰/۱۷۸
تقویت اعتماد و اطمینان شهروندان را به دولت ها	۰/۰۳۸	۰/۸۶۸	۰/۰۸۸	۰/۰۶۳	۰/۰۳۳
دستیابی ساکنان شهری به خدمات عمومی	۰/۱۳۶	۰/۸۶۹	۰/۱۵۶	۰/۰۱۷	۰/۰۷۱
افزایش تعامل یا مردم به صورت آنلاین	۰/۰۳۶	۰/۷۸۸	۰/۱۳۷	۰/۰۸۵	۰/۰۸۰
کمک به هماهنگی بین سیاست های اقتصادی و اجتماعی	۰/۰۴۶	۰/۱۷۱	۰/۹۰۱	۰/۰۵۴	۰/۰۶۱
بهبود هماهنگی درون سازمانی در بازآفرینی شهری	۰/۰۶۱	۰/۰۲۰	۰/۸۹۳	۰/۰۰۲	۰/۰۰۳
کاهش تمرکززدایی در تصمیم گیری های سازمانی در بازآفرینی	۰/۰۴۶	۰/۰۴۱	۰/۸۳۲	۰/۰۷۳	۰/۰۰۱
افزایش مشارکت و نوسازی در ساختارهای سازمانی	۰/۰۷۲	۰/۳۱۲	۰/۷۳۶	۰/۰۵۵	۰/۰۴۲
آسان تر کردن فرآیندهای تصمیم گیری در بازآفرینی شهری	۰/۰۴۰	۰/۱۸۴	۰/۸۹۴	۰/۰۴۹	۰/۰۶۵
ساده سازی و بهبود عملیات اداری داخلی در اقدام و عمل	۰/۰۱۹	۰/۰۵۶	۰/۰۸۳	۰/۰۸۵	۰/۰۷۸

۰/۰۲۵	۰/۷۵۲	۰/۰۶۹	-۰/۱۸۳	-۰/۰۷۳	تسهیل ارائه خدمات عمومی در بین همه ذینفعان
۰/۱۰۶	۰/۸۵۴	۰/۱۵۹	۰/۱۲۸	۰/۰۵۴	تضمین فراگیری و فرصت‌های برابر در بین شهروندان
۰/۰۶۹	۰/۹۳۴	۰/۰۱۸	۰/۰۴۰	۰/۰۵۸	مدل‌سازی خطامشی حاکمیت شهری در بازآفرینی شهری
۰/۰۷۶	۰/۹۳۱	۰/۰۳۹	۰/۰۲۸	۰/۰۴۴	دستیابی مدیران شهری به حاکمیت مشارکتی مبتنی بر شواهد
۰/۸۷۶	۰/۱۶۷	۰/۲۱۹	۰/۱۲۸	۰/۰۱۲	برگزاری مشاوره‌های عمومی در بستر فناوری اطلاعات
۰/۷۸۹	۰/۱۹۰	۰/۳۸۸	۰/۱۴۱	۰/۰۴۳	تسهیل ارتباطات بین مدیران شهری و شهروندان
۰/۷۶۱	۰/۱۶۵	۰/۲۶۱	۰/۱۶۶	۰/۰۱۶	ارتباط گروه‌های متمرکز در بستر فناوری اطلاعات و ارتباطات
۰/۸۵۴	۰/۱۸۸	۰/۲۷۷	۰/۱۱۱	۰/۰۱۱	سهولت نظرسنجی از شهروندان
۰/۸۲۱	۰/۱۲۲	۰/۱۹۹	۰/۲۱۳	۰/۰۶۷	بستر مناسبی برای مشاوره‌ها یا برگزاری کمیته‌های شهروندان
۰/۹۰۱	۰/۲۳۴	۰/۱۴۱	۰/۲۵۱	۰/۰۲۱	سهولت همه‌پرسی در بستر فناوری اطلاعات و ارتباطات
۰/۷۸۹	۰/۳۲۱	۰/۱۷۶	۰/۰۳۱	۰/۰۶۱	توسعه بهتر روند طرح‌ها و کسب‌وکارها

نتایج حاصل نشان می‌دهد که هر کدام از پنج عامل به دست آمده دارای گویه‌هایی با بار عاملی بیش از ۰/۵ بوده است. این ضریب گویای آن است که گویه‌های هر عامل می‌تواند در اشتراک باهم یک عامل را تشکیل بدهند (جدول ۱۱). با توجه به ضرایب حاصل و با توجه به ساختار جمع‌آوری و ارائه یافته‌های پژوهش، عامل‌های مورد نظر دسته‌بندی شدند (جدول ۱۲).

جدول ۱۲. عوامل استخراج شده از تحلیل عاملی اکتشافی

عامل	نام عامل
۱	اشتراک گذاری اطلاعات
۲	همکاری و مشارکت
۳	هماهنگی داخلی
۴	حکمرانی مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات
۵	راهبردهای پشتیبان تصمیم‌گیری

تجزیه و تحلیل یافته‌های تحلیل اکتشافی نشان می‌دهد که گویه‌های انتخاب شده با توجه به ضریب مورد نظر، می‌توانند عامل‌های معرفی شده را اندازه‌گیری کنند؛ اما برای اطمینان از این سازه، به سنجش اعتبار گویه‌های مورد نظر به عنوان متغیرهای آشکار در اندازه‌گیری متغیرهای مکنون (عامل) با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی با نرم افزار Smart PLS نیز پرداخته شده است. در این روش قدرت رابطه بین عامل‌ها (متغیر پنهان) و متغیرهای مشاهده شده بوسیله بار عاملی و دو پارامتر دیگر اندازه‌گیری شده است. برای این منظور در ابتدا به سنجش میزان روایی و پایایی سازه‌های مورد نظر پرداخته شده است (جدول ۱۳).

جدول ۱۳. سنجش میزان پایایی گویه‌های عامل‌های به دست آمده

عامل‌ها	متغیرهای قابل مشاهده	آلفا	rho_A	اطمینان	AVE
اشتراک گذاری اطلاعات	کاهش موانع عملکرد شهرداری در بازآفرینی شهری	۰,۹۲۲	۰,۷۲۱	۰,۸۹۰	۰,۷۲۲
	ارتقا عملکرد شهرداری در بازآفرینی شهری	۰,۸۷۲	۰,۹۰۱	۰,۸۰۱	۰,۸۶۶
	کمک به تصمیم‌گیری آگاهانه در بازآفرینی شهری	۰,۸۲۳	۰,۸۹۹	۰,۹۹۹	۰,۸۴۵
	کمک به تصمیم‌گیری مشارکتی در بازآفرینی شهری	۰,۸۰۰	۰,۸۳۶	۰,۹۶۶	۰,۹۰۰
	کمک به اقدامات مشترک شهرداری در بازآفرینی شهری	۰,۹۴۵	۰,۹۳۴	۰,۸۲۳	۰,۹۵۵
همکاری و مشارکت	ارائه راه‌حل‌های نوآورانه در بازآفرینی شهری	۰,۹۸۸	۰,۸۰۰	۰,۹۴۴	۰,۷۸۸
	تقویت اعتماد و اطمینان شهروندان را به دولت‌ها	۰,۹۴۴	۰,۷۸۸	۰,۹۸۸	۰,۷۸۸
	دستیابی ساکنان شهری به خدمات عمومی	۰,۹۶۶	۰,۷۷۸	۰,۹۸۸	۰,۹۴۵
هماهنگی داخلی	افزایش تعامل با مردم به صورت آنلاین	۰,۸۲۵	۰,۹۴۴	۰,۹۲۴	۰,۹۵۵
	کمک به هماهنگی بین سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی	۰,۸۶۴	۰,۹۶۷	۰,۹۰۰	۰,۸۴۶
	بهبود هماهنگی درون سازمانی در بازآفرینی شهری	۰,۹۶۶	۰,۶۹۹	۰,۸۶۶	۰,۹۴۶
	کاهش تمرکززدایی در تصمیم‌گیری‌های سازمانی در بازآفرینی	۰,۸۶۵	۰,۷۸۸	۰,۸۶۴	۰,۹۶۶
	افزایش مشارکت و نوسازی در ساختارهای سازمانی	۰,۸۶۶	۰,۹۰۴	۰,۹۶۴	۰,۹۶۸
	آسان‌تر کردن فرآیندهای تصمیم‌گیری در بازآفرینی شهری	۰,۹۴۴	۰,۹۸۸	۰,۹۶۷	۰,۹۴۴

۰٫۹۳۴	۰٫۸۹۴	۰٫۹۰۴	۰٫۹۸۶	ساده‌سازی و بهبود عملیات اداری داخلی در اقدام و عمل	حکمرانی مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات	
۰٫۹۶۶	۰٫۹۴۴	۰٫۹۳۵	۰٫۸۹۶	تسهیل ارائه خدمات عمومی در بین همه ذینفعان		
۰٫۷۸۳	۰٫۹۰۰	۰٫۹۵۵	۰٫۸۳۴	تضمین فراگیری و فرصت‌های برابر در بین شهروندان		
۰٫۸۱۸	۰٫۹۰۳	۰٫۷۸۸۹	۰٫۶۷۳	مدل‌سازی خط‌مشی حاکمیت شهری در بازآفرینی شهری		
۰٫۸۹۹	۰٫۸۷۷	۰٫۷۶۶	۰٫۶۸۱	دستیابی مدیران شهری به حاکمیت مشارکتی مبتنی بر شواهد		
۰٫۸۸۴	۰٫۸۸۸	۰٫۷۸۴	۰٫۷۵۳	برگزاری مشاوره‌های عمومی در بستر فناوری اطلاعات		
۰٫۶۷۴	۰٫۸۴۷	۰٫۹۹۴	۰٫۸۴۴	تسهیل ارتباطات بین مدیران شهری و شهروندان		راهبردهای پشتیبان
۰٫۸۵۵	۰٫۸۵۵	۰٫۹۰۶	۰٫۸۶۷	ارتباط گروه‌های متمرکز در بستر فناوری اطلاعات و ارتباطات		
۰٫۶۷۸	۰٫۷۶۷	۰٫۸۹۰	۰٫۸۴۴	سهولت نظرسنجی از شهروندان		تصمیم‌گیری
۰٫۹۰۰	۰٫۷۱۲	۰٫۶۸۷	۰٫۷۸۸	بستر مناسبی برای مشاوره‌ها یا برگزاری کمیته‌های شهروندان		
۰٫۸۸۰	۰٫۸۱۹	۰٫۸۲۹	۰٫۷۳۴	سهولت همه‌پرسی در بستر فناوری اطلاعات و ارتباطات		
۰٫۷۷۵	۰٫۸۵۵	۰٫۷۸۲	۰٫۹۷۳	توسعه بهتر روند طرح‌ها و کسب‌وکارها		

آلفای کرونباخ به منظور سنجش پایایی سازه‌های عامل‌ها، نشان داد که ضرایب به دست آمده برای تمام سازه‌ها بیش از ۰٫۷ بوده است. این پایایی با روش roh-A نیز اندازه‌گیری شده است. نتایج به دست آمده از این روش نیز بیش از ۰٫۷ به دست آمد. بدین منظور می‌توان گفت که گویه‌های تمام متغیرها از کیفیت و پایایی کافی برخوردار هستند.

روایی همگرایی متغیرهای مشاهده شده نیز با دو روش قابلیت اطمینان و AVE مورد اندازه‌گیری قرار گرفت. ملاک قضاوت در این روش‌ها، ضریب ۰٫۵ بوده است. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که در روش اول تمام ضرایب همگرا، بیش از ۰٫۶ بوده است و این نشان‌دهنده‌ی میزان همگرایی و اطمینان بالای داده‌ها است. همچنین روش AVE نیز نشان می‌دهد که کمترین ضریب دارای ۰٫۶۷۴ بوده است و این رقم نشان‌دهنده‌ی همگرایی بالای داده‌ها در اندازه‌گیری هر کدام از متغیرهای مدیریت هوشمند شهری است. با اطمینان از روایی و پایایی گویه‌های (متغیرهای مشاهده شده) مورد نظر، به بررسی بارهای عاملی هر کدام از متغیرها با روش تحلیل عاملی تأییدی پرداخته شده است. در روش تحلیل عاملی تأییدی به بررسی پارامترهای، بارعاملی (Estimate)، خطای استاندارد (Standard Error SE)، آماره تی (Critical ratios CR) و مقدار معناداری (P) گویه‌ها پرداخته شده است. نتایج حاصل در جدول (۱۴) نشان داده شده است.

جدول ۱۴. پارامترهای بار عاملی، خطای استاندارد، آماره تی و مقدار معناداری تحلیل عاملی تأییدی

عامل‌ها	متغیرهای قابل مشاهده	بار عاملی	خطای استاندارد	آماره تی	مقدار معناداری
اشتراک گذاری اطلاعات	کاهش موانع عملکرد شهرداری در بازآفرینی شهری	۰/۸۴۶	۰/۰۲۱	۱/۹۹	۰/۰۰۴
	ارتقا عملکرد شهرداری در بازآفرینی شهری	۰/۸۵۸	۰/۰۰۴	۱/۹۸	۰/۰۰۰
	کمک به تصمیم‌گیری آگاهانه در بازآفرینی شهری	۰/۸۵۳	۰/۰۵۶	۱/۹۸	۰/۰۰۰
	کمک به تصمیم‌گیری مشارکتی در بازآفرینی شهری	۰/۸۳۴	۰/۰۰۹	۲/۹۱	۰/۰۰۲
	کمک به اقدامات مشترک شهرداری در بازآفرینی شهری	۰/۸۲۸	۰/۰۳۳	۲/۸۳	۰/۰۰۰
	ارائه راه‌حل‌های نوآورانه در بازآفرینی شهری	۰/۸۲۶	۰/۰۲۱	۲/۹۲	۰/۰۰۰
همکاری و مشارکت	تقویت اعتماد و اطمینان شهروندان را به دولت‌ها	۰/۸۶۸	۰/۰۸۸	۲/۲۱	۰/۰۰۰
	دستیابی ساکنان شهری به خدمات عمومی	۰/۸۶۹	۰/۷۰۸	۲/۴۸	۰/۰۰۵
	افزایش تعامل با مردم به صورت آنلاین	۰/۷۸۸	۰/۰۲۴	۲/۲۱	۰/۰۰۰
هماهنگی داخلی	کمک به هماهنگی بین سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی	۰/۹۰۱	۰/۰۶۷	۱/۹۹	۰/۰۰۳
	بهبود هماهنگی درون سازمانی در بازآفرینی شهری	۰/۸۹۳	۰/۰۲۹	۲/۵۲	۰/۰۰۲
	کاهش تمرکززدایی در تصمیم‌گیری‌های سازمانی در	۰/۸۳۲	۰/۰۰۵	۲/۶۳	۰/۰۰۲
	افزایش مشارکت و نوسازی در ساختارهای سازمانی	۰/۴۳۶	۰/۰۵۶	۳/۰۰	۰/۰۰۰
حکمرانی مبتنی بر فناوری اطلاعات و	آسان‌تر کردن فرآیندهای تصمیم‌گیری در بازآفرینی شهری	۰/۸۹۴	۰/۰۹۱	۲/۵۶	۰/۰۰۲
	ساده‌سازی و بهبود عملیات اداری داخلی در اقدام و عمل	۰/۸۸۵	۰/۰۰۱	۲/۲۹	۰/۰۰۰
	تسهیل ارائه خدمات عمومی در بین همه ذینفعان	۰/۷۵۲	۰/۰۴۴	۳/۴۵	۰/۰۰۴

ارتباطات	تضمین فراگیری و فرصت‌های برابر در بین شهروندان	۰/۸۵۴	۰/۰۰۹	۳/۷۸	۰/۰۰۰
	مدل‌سازی خط‌مشی حاکمیت شهری در بازآفرینی شهری	۰/۹۳۴	۰/۰۲۲	۲/۳۹	۰/۰۰۳
	دستیابی مدیران شهری به حاکمیت مشارکتی مبتنی بر	۰/۹۳۱	۰/۰۳۳	۲/۱۰	۰/۰۰۰
	برگزاری مشاوره‌های عمومی در بستر فناوری اطلاعات	۰/۸۷۶	۰/۰۴۴	۲/۰۱	۰/۰۰۰
	تسهیل ارتباطات بین مدیران شهری و شهروندان	۰/۷۸۹	۰/۰۰۳	۲/۴۵	۰/۰۰۰
	ارتباط گروه‌های متمرکز در بستر فناوری اطلاعات و	۰/۷۶۱	۰/۰۵۶	۲/۶۷	۰/۰۰۹
راهبردهای پشتیبان تصمیم‌گیری	سهولت نظرسنجی از شهروندان	۰/۸۵۴	۰/۰۱۲	۲/۳۳	۰/۰۰۰
	بستر مناسبی	۰/۸۲۱	۰/۰۴۴	۲/۰۵	۰/۰۰۰
	سهولت همه‌پرسی در بستر فناوری اطلاعات و ارتباطات	۰/۹۰۱	۰/۰۳۴	۲/۶۹	۰/۰۰۰
	توسعه بهتر روند طرح‌ها و کسب‌وکارها	۰/۷۸۹	۰/۰۰۲	۲/۱۱	۰/۰۰۱

با توجه به نتایج حاصل مشخص شد که بارهای عاملی استاندارد دارای مقادیری بیش از ۰٫۵ بوده است و این ضرایب نماینده بارهای عاملی قابل قبول هستند. نکته قابل توجه این است که بارهای عاملی در هر دو روش تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی یکسان بوده است. البته ملاک تصمیم‌گیری نهایی ضرایب بارهای عاملی، مقدار آماره تی و روایی همگرایی گویه‌ها نیز است. آماره تی با عنوان نسبت بحرانی یا CR نیز شناخته می‌شود. مقادیر آماره تی یا نسبت بحرانی بهتر است بزرگتر از ۱/۹۶ یا براساس برخی منابع دیگر بزرگتر ۱/۹۸ باشد. نتایج حاصل نشان می‌دهد که مقادیر به دست آمده برای ضرایب آماره تی نیز برابر یا بیشتر از ۱/۹۶ به دست آمد و می‌توان گفت که سازه مورد بررسی از اعتبار کافی برخوردار است. خطای استاندارد یا SE نیز آماره‌ای برای محاسبه آماره تی است. از تقسیم بارعاملی استاندارد بر خطای استاندارد مقدار نسبت بحرانی بدست می‌آید. این مقادیر نیز کمتر از ۱ بوده و نشان از پایین بودن خطای استاندارد سازه مورد نظر است. در نهایت آخرین ضریب مورد نظر، مقدار P-value یا همان سطح معناداری است که بایستی کمتر از ۰/۰۵ باشد. با توجه به ستون پنجم جدول ۱۴ می‌توان گفت که ضرایب سطح معناری تمام گویه‌ها کمتر از ۰/۰۵ بوده است و در نتیجه بارهای عاملی سازه‌ی مورد نظر معنادار است.

بررسی متغیرهای پنجگانه مدیریت هوشمند شهری نشان داد که قابلیت‌ها و ظرفیت‌های فراوانی در فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات نهفته است و در فضای هوشمند و با تکیه بر تکنولوژی‌های ارتباطات، روند اشتراک‌گذاری داده و اطلاعات به سهولت انجام می‌شود. چنین فضایی خرد جمعی ایجاد کرده و بسترهای مشارکت شهروندان را فراهم می‌کند. همچنین مشخص شد که اشتراک‌گذاری داده و اطلاعات در بستر فضای مدیریت هوشمند باعث افزایش عملکرد شهرداری از حیث ارائه خدمات عمومی، شناسایی پتانسیل‌های بافت تاریخی شهر و در نتیجه تصمیم‌گیری آگاهانه در بازآفرینی شهری را در پی خواهد داشت. در ابعاد دیگر مدیریت هوشمند شهری مشخص شد که حکمرانی هوشمند باعث افزایش اعتماد و اطمینان شهروندان و در نتیجه باعث ایجاد فضای هوش و خرد جمعی شده و در نتیجه تصمیم‌گیری‌ها بر مبنای وقایع موجود فضاهای شهری از جمله فضای بافت تاریخی خواهد بود. در نتیجه تمام مؤلفه‌های مورد بررسی با بیش از ۷۰ درصد موافقت کارشناسان همراه بوده است و متغیرهای مطالعه شده با توجه به روش‌های انجام شده دارای پایایی و قابلیت اطمینان کافی بوده است. همچنین در این زمینه حسینی و همکاران (۱۳۹۸) نیز به این نتیجه رسیده‌اند که مهیا بودن زیرساخت‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری، تشکیل پایگاه داده، تداوم به کارگیری نوآوری در سازمان‌ها و نهادهای مرتبط، مبادله داده و اطلاعات میان تمام ذی‌نفعان باعث افزایش ارتباط بین مدیریت شهر و شهروندان شده و بسیاری از چالش‌ها و موانع اساسی شهرسازی مشارکت از میان برداشته می‌شود. پژوهشگران دیگری همچون Alpopi & Manole (۲۰۱۳) و Weisi & Ping (۲۰۱۴) نیز بر این امر تأکید داشته‌اند. در نتیجه یافته‌های این پژوهش با یافته‌های پژوهش‌های مورد نظر همسو است.

نتیجه‌گیری

نتایج حاصل گویای آن است که مدیریت هوشمند شهری در مدیریت شهرها می‌تواند منجر به افزایش مشارکت شهروندان و همکاری اجزای مختلف مدیریت شهری را در پی داشته باشد. در مدیریت هوشمند شهری، اشتراک‌گذاری اطلاعات اولین و مهم‌ترین مؤلفه‌ای است که در آن ارتباط بین نظام مدیریت شهری و شهروندان مدنظر قرار می‌گیرد. هدف از اشتراک‌گذاری اطلاعات افزایش آگاهی و دانش شهروندان نسبت به فضای شهری و تغییر شرایط عدم مشارکت به شهروند فعال

و مطالبه‌گر است. در ابعاد دیگر مدیریت هوشمند شهری، همکاری و مشارکت بین اجزای مختلف نظام مدیریت شهر و همکاری با شهروندان مدنظر است. در فرایند ارتباطات دوسویه و شرایط همکاری و مشارکت می‌توان پروژه‌های بازآفرینی شهری را پیش برد و بسیاری از موانع موجود را شناسایی کرد. در نتیجه در سایه حکمرانی هوشمند و متکی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات دسترسی به داده‌های بزرگ و حجیم و همچنین قدرت تحلیل این داده‌ها در کمترین زمان ممکن امکان‌پذیری خواهد بود. این امر در مدیریت حجم گسترده‌ای از داده و اطلاعات مرتبط با مناطق مسکونی، ویژگی‌های جمعیتی، مسائل حمل و نقل، خدمات عمومی و رفاهی امکان‌پذیر خواهد بود؛ بنابراین الگوی مدیریت هوشمند شهری در ابعاد اشتراک‌گذاری اطلاعات، همکاری، هماهنگی و حکمرانی می‌تواند به فرآیندهای بازآفرینی شهری و همچنین ارتقاء مشارکت اجتماعی کمک کند.

تقدیر و تشکر

این مقاله مستخرج از رساله دکتری رشته شهرسازی بوده که در دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران-شمال از آن دفاع شده است.

منابع

- ابراهیم‌نژاد، محمدرضا؛ علیرضا شیخ‌الاسلامی و عباس ملک حسینی. (۱۴۰۰). الگوی ارزیابی پروژه‌های محرک توسعه در بازآفرینی بافت فرسوده شهری. *تحقیقات جغرافیایی*، ۳۶ (۳)، ۲۶۱-۲۵۳. <http://georesearch.ir/article-1-1053-fa.html>
- ابوذری، پانت‌آ و یوسفعلی زیاری. (۱۳۹۸). تبیین اثرات سیاست‌های بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده شهری (مورد پژوهی: منطقه ۱۲ شهرداری تهران). *نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی*، ۱۱ (۱۴)، ۵۱۰-۴۹۱. [doi: 20.1001.1.66972251.1398.11.4.26.7](https://doi.org/10.1001.1.66972251.1398.11.4.26.7)
- ازوجی، سعید؛ بزرگمهر، کیا؛ حقزاد، آمنه و ابراهیمی، لیلا. (۱۴۰۳). تحلیل ساختاری شاخص‌های رشد هوشمند جهت شناسایی محرک‌های کلیدی با رویکرد آینده نگاری (مطالعه موردی: شهر ساری). *مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، ۱۹ (۱)، ۱۰۶-۹۳. [doi: 20.1001.1.25385968.1403.19.1.8.2](https://doi.org/10.1001.1.25385968.1403.19.1.8.2)
- اکبری، نیوشا؛ عندلیب، علیرضا؛ طغیانی، شیرین و محمدی، محمود. (۱۳۹۸). شناسایی موانع تحقق اهداف بازآفرینی در برنامه ریزی قوانین بافت فرسوده. *نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی*، ۲۱ (۶۱)، ۴۶۴-۴۴۷. [doi:10.52547/jgs.21.61.447](https://doi.org/10.52547/jgs.21.61.447)
- امین‌نژاد، کاوه؛ غفاری‌گیلاننده، عطا؛ یزدانی، محمدحسن و علیرضا محمدی. (۱۳۹۹). تحلیل بسترها و موانع تحقق حکمروایی هوشمند (مطالعه موردی: شهر سنجند). *مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، ۱۵ (۳)، ۸۵۶-۸۴۱. [doi: 20.1001.1.25385968.1399.15.3.11.1](https://doi.org/10.1001.1.25385968.1399.15.3.11.1)
- آهنگری، نوید. (۱۳۹۸). تبیین پیامدهای تراکم کارکردهای فراشهری بر کیفیت محیط محله‌های شهری (مورد مطالعه، منطقه ۱۲ شهر تهران). تهران: رساله دکتری، دانشکده جغرافیا، گروه جغرافیای انسانی، دانشگاه خوارزمی.
- برنا، میلاد. (۱۳۹۲). حکمرانی هوشمند و نقش آن در تحقق شهرهای هوشمند. همایش ملی شهر هوشمند، مؤسسه آموزش عالی سپهر.
- حسینی، سیداحمد؛ لعلی نیت، ایلیا و حیدری نیا، سعید. (۱۳۹۸). تبیین الگوی مدیریت هوشمند شهری، راهکاری نوین برای بهبود حکمرانی شهری. *پژوهش‌های جغرافیایی برنامه ریزی شهری*، ۷ (۴)، ۷۶۲-۷۳۴.
- حشمتی جدید، مهدی و مسعود حقیقت. (۱۳۹۹). ارزیابی امنیت فضاهای شهری با تأکید بر اصل دسترسی پذیری و معابر شهری (مطالعه موردی: منطقه ۱۲ تهران). *نشریه علمی مدیریت و پژوهش‌های دفاعی* ۱۹ (۸۹): ۱۲۹-۱۵۴.
- جمشیدزهی، محمد اکرم؛ کریمیان بستانی، مریم و حافظ رضازاده، معصومه. (۱۴۰۱). تحلیل شاخص‌های شهر هوشمند در شهر زاهدان. *مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، ۱۷ (۲)، ۵۴۶-۵۳۵. [doi: 20.1001.1.25385968.1401.17.2.8](https://doi.org/10.1001.1.25385968.1401.17.2.8)
- روستایی، شهریور؛ پورمحمدی، محمدرضا و قنبری، حکیمه. (۱۳۹۷). تئوری شهر هوشمند و ارزیابی مؤلفه‌های زیرساختی آن در مدیریت شهری (مورد شناسی: شهرداری تبریز). *جغرافیا و آمایش شهری-منطقه‌ای*، ۲۶ (۲)، ۲۱۶-۱۹۷. [doi: 10.22111/GAIJ.2018.3634](https://doi.org/10.22111/GAIJ.2018.3634)
- زیاری، کرامت‌الله؛ بیک‌محمدی، حسن و رضایی کوچی، محمود. (۱۳۹۸). بررسی نقش مشارکت شهروندان در افزایش موفقیت مدیریت شهری (مورد: کلانشهر شیراز). *پژوهش و برنامه‌ریزی شهری*، ۱۰ (۳۸)، ۶۲-۵۱. [doi: 20.1001.1.22285229.1398.10.38.5](https://doi.org/10.1001.1.22285229.1398.10.38.5)
- سجاذزاده، حسن؛ دالوند، رضوان و حمیدی نیا، مریم. (۱۳۹۵). نقش بازآفرینی با رویکرد محرک توسعه در محلات سنتی (نمونه موردی: محله حاجی شهر همدان). *هفت شهر*، ۸ (۳۱)، ۷۶-۵۴.

- سجادی، ژیلا؛ پورموسوی، سید موسی و اسکندپور، مجید. (۱۳۹۰). بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده شهری با تأکید بر مشارکت مردمی (مطالعه موردی: محله دولاب تهران). *آمایش محیط، ۱۴*، ۱۴۳-۱۴۳.
- سرائی، محمدحسین؛ سجادی، ژیلا؛ علیان، مهدی و لشگری، احسان. (۱۳۹۴). بازخوانی نقش و عملکرد مدیریت شهری در تحقق محله تاریخی پایدار (مورد پژوهی: بافت تاریخی شهر یزد). *جغرافیا و توسعه، ۴۱*، ۱۰۵-۱۳۰. doi: 10.22111/GDIJ.2015.2231
- شفیعی ثابت، ناصرو ابراهیمی پور، فائزه. (۱۴۰۲). سرمایه‌های اجتماعی و مشارکت روستاییان در تحولات فضایی سکونتگاه‌های روستایی با نقش میانجی اثرات ادراک شده از طرح‌ها و برنامه‌ها (مطالعه موردی: بخش اسفندقه، شهرستان جیرفت). *مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، ۱۸*(۲)، ۱۶۲-۱۴۹. doi: 20.1001.1.25385968.1402.18.2.18.7
- شبیعه، اسماعیل؛ حبیبی، کیومرث و مهران احسانی. (۱۳۹۸). نقش مدیریت هوشمند در برنامه‌ریزی کالبدی شهر برای کاهش آثار زمین لرزه. *هویت شهر، ۳۸*(۳)، ۵۰-۳۷. <https://sanad.iau.ir/Journal/hoviatshahr/Article/794053>
- صابری‌فر، رستم. (۱۳۹۹). تعیین و تشخیص عوامل مؤثر در طراحی سازمان هوشمند برای مدیریت شهری (مطالعه موردی: شهرداری مشهد). *پژوهش‌های جغرافیای برنامه‌ریزی شهری، ۸*(۲)، ۴۴۵-۴۶۷. doi: 10.22059/JURBANGEO.2020.299143.1245
- ضرابی، المیرا و فرید طهرانی، سایه. (۱۳۸۸). رویکرد مشارکت جویانه در نوسازی و بهسازی بافت‌های فرسوده شهری. *آرمان شهر، ۲*(۲)، ۳۹-۴۶.
- ضمانتی، اعظم و مهدوی، افسون. (۱۳۹۵). باززنده سازی هویت شهری در بافت فرسوده محله ارگ کرمان با رویکرد مشارکتی. همایش ملی فرهنگ گردشگری و هویت شهری، نوع همایش سازمان‌ها و مراکز غیردولتی، حامی: مهراندیشان ارفع، دانشگاه کرمان.
- عزیزی، محمد؛ بهرا، مهدی و بهرا، بهاره. (۱۳۹۷). نقش پروژه‌های محرک توسعه در بازآفرینی بافت مرکزی شهرها (نمونه مطالعاتی، بافت تاریخی شهر یزد). *نشریه هنرهای زیبا- معماری و شهرسازی، ۲۲*(۴)، ۱۶-۵. doi: 10.22059/JFAUP.2018.227156.671653
- فدایی، علیرضا؛ گرجی، محمدباقر و سمیعی، روح‌الله. (۱۴۰۰). شناسایی مؤلفه‌های توسعه پایدار هوشمند در حوزه مدیریت شهری با رویکرد کارآفرینی. *مطالعات کارآفرینی و توسعه پایدار کشاورزی، ۸*(۳)، ۳۴-۱۹. doi: 10.22069/JEAD.2021.19229.1498
- مرکز آمار ایران. (۱۳۹۵). *سرشماری عمومی نفوس و مسکن*. گزیده‌ای از آمار جمعیت منطقه ۱۲ تهران.
- نجاری، رضا؛ آذر، عادل و جلیلیان، حمیدرضا. (۱۳۹۳). ارائه مدل سازمان هوشمند؛ مورد مطالعه: شرکت‌های تولیدی. *مطالعات رفتار سازمانی، ۱*(۱)، ۲۴-۱.
- واحدی، شهرام. (۱۳۹۴). بررسی پایایی، روایی و تحلیل عاملی تأییدی پرسشنامه جدایی روان‌شناختی در بین دانشجویان. *اندازه‌گیری تربیتی، ۲۰*(۲)، ۱۸۷-۱۵۷. doi: 10.22054/jem.2015.1987
- هاشمی، سیدعلی؛ راه‌نجات، میترا؛ شریف‌زاده، فتاح و سعدی، محمدرضا. (۱۳۹۹). نسبت سنجی حکمروایی خوب و شهر هوشمند (مطالعه موردی: شهر تهران). *راهبرد اجتماعی- فرهنگی، ۹*(۳۴)، ۹۰-۶۷. doi: 20.1001.1.22517081.1399.9.1.3.6
- هایل مقدم، کیان و نوری کرمانی، علی. (۱۳۹۷). بررسی نقش مدیریت شهری در هوشمندسازی شهر (مورد مطالعه: منطقه ۵ شهرداری تهران). *علوم جغرافیایی، ۲۸*(۲)، ۲۸۷-۲۶۷. <https://sanad.iau.ir/fa/Article/919258>
- یزدانی، سعید؛ فتاحی‌زاده، فهیمه؛ شیخ‌الاسلامی، علیرضا و گیتی، اعتماد. (۱۴۰۰). بازآفرینی شهری پایدار در بافت‌های تاریخی با رویکرد یکپارچه (مطالعه موردی: محله دروازه ری و محدوده بازار قم). *تحقیقات جغرافیایی، ۳۶*(۴)، ۴۴۶-۴۳۷. <http://georesearch.ir/article-۱۸۸۱-۱-fa.html>
- Adamczewski, P. (2016). ICT solutions in intelligent organizations as challenges in a knowledge economy. *Management*, 20.2 198-209. doi:10.1515/manment-2015-0060.
- Alpopi, C., & Manole, C. (2013). Integrated Urban Regeneration-Solution for cities Revitalize. *Procedia economics and finance*, 6 178-185. doi:10.1016/S2212-5671(13)00130-5
- Angelidou, M., Karachaliou, E., Angelidou, T., & Stylianidis, E. (2017). Cultural Heritage in Smart City Environments. 26th International CIPA Symposium 28 August-01.
- Aoun, C. (2013). *the smart city cornerstone: urban efficiency*. schneider electric.
- Cantuaris-Villessuzanne, C., Weigel, R., & Blain, J. (2021). Clustering of European smart cities to understand the cities' sustainability strategies. 13.2. *Sustainability*, 13(2), 513- 535.
- Colin, H., & Ian Abbott, D (2011). *A THEORY OF SMART CITIES*, . *ceedings of the 55th Annual Meeting of the ISSS -Hull, UK*, Proceedings of the 55th Annual Meeting of the ISSS. doi:10.3390/su13020513
- Gibson, M., & Arzu, K. (2001). Sustainable Regeneration- Challenge and Response. Istanbul, Turkey: Paper presented to the Rendez-vous Istanbul: 1.International Urban Design Meeting, Mimar Sinan University.

- Hajduk, S. (2016). The Concept of a Smart City in Urban Management. *Business. Management and Education*, 14(1), 34-49. doi:10.3846/bme.2016.319
- Husár, M., Ondrejicka, V., & Varis, S.C (2017). Smart Cities and the Idea of Smartness in urban development: A critical review. *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering* (245).
- Korkmaz, C., & Balaban, O. (2020). Sustainability of urban regeneration in Turkey: Assessing the performance of the North Ankara Urban Regeneration Project. *Habitat International*, 95, 102081. doi:10.1016/j.habitatint.2019.102081
- Koukopoulos, Z., Koukopoulos, D., & Jung, J. (2018). Real-time Crowd Management for Cultural Heritage Events: A Case Study on Carnival Parades. 1 Jan. 2018, 275 – 287. doi:10.3233/AIS-180485
- Kourtit, K. (2019). Cultural heritage, smart cities and digital data analytics. *Eastern Journal of European Studies*, 10(1), 151-159. <https://ideas.repec.org/a/jes/journal/y2019v10p151-159.html>
- Maedche, A., & Weiß, P. (2002). Towards ontology-based smart organizations. Working Conference on Virtual Enterprises. Springer, Boston, MA.
- Taraglio, S., Chiesa, S., La Porta, L., Pollino, M., Verdecchia, M., Tomassetti, B., Colaiuda, V., & Lombardi, A. (2019). Decision Support System for smart urban management: resilience against natural phenomena and aerial environmental assessment. *International Journal of Sustainable Energy Planning and Management*, Vol. 24 135-146. doi:10.5278/ijsepm.3338
- Weisi, FU, and Peng Ping. (2014). A discussion on smart city management based on meta synthesis method. *Managment science and engineering*, 8 (1), 68-72. doi.org/10.3968/j.mse.1913035X20140801.4404

How to cite this article:

Ahmadpour, S, Nouri, A, Farzad Behtash, M, & Estelaji, A (2023). Smart management in recreating historical contexts with the approach of social participation (case study: District 12 of Tehran). *Journal of Studies of Human Settlements Planning*, 19(3), 135-151.

ارجا به این مقاله:

احمدپور، سمیه؛ نوری، سیدعلی؛ فرزاد بهتاش، محمدرضا و استعلاجی، علیرضا (۱۴۰۱). مدیریت هوشمند در بازآفرینی بافت تاریخی شهرها با رویکرد مشارکت اجتماعی (مطالعه موردی: منطقه ۱۲ تهران). فصلنامه مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، ۱۹(۳)، ۱۳۵-۱۵۱.

فصلنامه علمی

مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی